

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ของการศึกษาดังสภาพปัญหาตามการรับรู้ในการปฏิบัติงานของครูบรรจุใหม่โดยเฉพาะ เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการที่จะหาทางช่วยเหลือให้ครูบรรจุใหม่เป็นผู้ที่มีความสำเร็จในวิชาชีพ แต่ไม่พบเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาปัญหาของครูบรรจุใหม่ไว้โดยตรง ตั้งแต่ พ.ศ. 2509 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งผู้วิจัยจะไต่เรียงเรียงเรื่องราวมาเพื่อจัดให้สอดคล้องกับเรื่องที่กำลังทำการวิจัยอยู่ ดังจะเรียงตามลำดับต่อไปนี้

1. ลักษณะที่ดีของครู
2. สมรรถภาพของครู
3. บทบาทหน้าที่ และงานของครู
4. การจัดการเรียนการสอน
5. ปัญหาของครู และปัญหาของครูบรรจุใหม่

ลักษณะที่ดีของครู

ลักษณะที่ดี หมายถึง เครื่องหมายที่ดี ให้เห็นความดี หรือลักษณะประจำตน คุณลักษณะที่ดีของครู หมายถึง เครื่องหมายที่ดี ให้เห็นความดีของครู หรือลักษณะประจำตัวครู ที่มีผลกระทบต่อคุณลักษณะของนักเรียนได้ (ครูศาสตร์ 2523:) ดังก็มีคำพูดที่เป็นความจริงประโยคหนึ่งที่ว่า "โรงเรียนจะดีหรือไม่แต่ไหนนั้น สามารถดูได้จากครูของโรงเรียนนั่นเอง" (A School is as good as its teachers) (Chandler 1971 : 179 - 186) ดังนั้นการที่บุคคลจะเป็นครูที่ดีได้นั้น ต้องมีคุณลักษณะที่ดีของครู ดังที่มีผู้เสนอคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในความเป็นครูไว้หลายประการ เช่น

ก๊อ สวัสดิ์พาณิชย์ (2513: 12-13) ได้บรรยายเรื่องคุณลักษณะครูที่สังคมไทยต้องการ ให้นิสิตคณะครุศาสตร์ฟังว่า มีลักษณะที่สำคัญอยู่ 4 ประการ คือ

1. ครูต้องอยากสอน ไม่ใช่ไปคิดหาอย่างอื่นที่ไม่ใช่หน้าที่ครู
2. ครูต้องอยากเรียน เพื่อศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทางวิชาการ และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของโลก มิใช่คอยอ้างว่าไม่มีเวลา หรือมีภาระมาก
3. ครูต้องสอนเป็น นำวิชาความรู้ทางวิชาครูที่ศึกษาเล่าเรียนมา ใส่ออนเด็กให้ได้ดี
4. ครูต้องมีความรู้ในวิชาที่สอน และคอยศึกษาค้นคว้าวิชาการในแขนงที่เราสอน ก้าวหน้าไปดังไหนแล้ว รวมทั้งความรู้ในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ลักษณะ 4 ประการนี้ คนที่จะเป็นครูจะขาดไม่ได้ แต่แค่ลักษณะเดียว หากมีลักษณะครบ ทั้ง 4 ประการนี้แล้ว ลักษณะอื่น ๆ ก็ไม่สำคัญ

คัมภีร์ทางพุทธศาสนา ใ้กล่าวถึงลักษณะของครูที่ควรมีหลายแห่งว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะ หรือองค์ประกอบจำเป็นหลายอย่าง เช่น คัมภีร์สารัตถปกาสินี (พระไตรปิฎก อ้างถึงใน ศุภาสักร 2527: 2 - 3) ใ้กล่าวถึงลักษณะของครูไว้ ดังนี้

1. บีโย คือ การทำตัวให้เป็นที่รักของศิษย์และบุคคลทั่วไป
2. ครู คือ การเป็นบุคคลที่มีความหนักแน่น มีจิตใจมั่นคง ประกอบด้วยความรู้นาเคารพ
3. ภวานีโย คือ การเป็นผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความประพฤติอันดีงาม
4. วัคคา คือ เป็นผู้มีความมานะ ในการซักถามสิ่งสอนโดยไม่เกรงกลัวว่าจะเกลียดหรือโกรธ มีความเฉลียวฉลาดในการใช้คำพูด
5. วจนอุชโม คือ เป็นผู้มีความอดทนต่อถ้อยคำ โดยมีเจตนาดีเป็นที่ตั้ง
6. ฌุพิริว กถักอชทา คือ เป็นผู้รู้จักสอนจากง่ายไปหายาก หรือมีความลึกซึ้งขึ้นโดยลำดับ
7. โนธฺฐ ฐาเน นิโยชเย คือ การรู้จักแนะนำในทางที่ถูกที่ควร ไม่แนะนำนอกถิ่นอกทาง

สุวินทร์ สรสิริ (2515: 3-9) ใ้แสดงความคิดเห็นว่า ครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะหลายประการ กล่าวคือ

1. คุณลักษณะภายนอก หรืออาจพูดได้ว่ารูปร่างและหน้าตา หรือสิ่งภายนอกที่ปรากฏแก่สายตาของคนทั่วไป ถ้าจะแยกพูดกันให้ละเอียดก็จะมีพูดได้อีกหลายข้อ ดังนี้

1.1 รูปร่างและหน้าตา คนที่มีรูปร่างและใบหน้าที่ย่อมก้อให้เกิดบุคลิกภาพอันเป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เป็นครูที่ดี เพราะสิ่งดังกล่าวช่วยในด้านการปกครองนักเรียนหรือช่วยในคำวินัยได้เป็นอย่างดี คนที่มีใบหน้าสะอาดสวย ย่อมก้อให้เกิดเสน่ห์และมีทรวดทรงที่ย่อมก้อให้เกิดความสง่า ใครเห็นก็ชอบ ช่วยให้บุคลิกภาพดี บุคลิกภาพจึงเป็นเรื่องสำคัญของคนที่จะเป็นครู เพราะช่วยให้ปกครองนักเรียนได้ดี

1.2 การแต่งกาย คนที่จะเป็นครูที่ดีต้องเป็นคนี่ที่แต่งกายเรียบร้อยดี ใครมองเห็นแล้วไม่เป็นที่บาคาของคนที่มองเห็น อาจจะพูดได้ว่าเป็นคนี่ที่แต่งตัวเรียบร้อยไม่มากและไม่น้อยเกินไป แต่งตัวแต่พองาม ไม่ใช่เป็นพวกฮิปปี รู้จักกาลละและเทศะ รู้ว่าอะไรควรและไม่ควรจะทำ

2. ความเชื่อมั่นในตนเอง นี่เป็นคุณลักษณะอันสำคัญอย่างหนึ่งของครู คนที่ไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเองย่อมเป็นครูที่ไม่ดี คนที่ไม่มี ความเชื่อมั่นในตนเอง ย่อมก้อคิดจิตใจอะไรไม่ได้ ทำให้เกิดความลังเลใจ

3. วาจาดี พูดได้ถูกต้อง พูดคล่อง พูดได้ชัดถ้อยชัดคำ พูดอ่อนหวาน ภาษาที่ใช้ดี และเหมาะสมกับเกียรติที่ตนสอน ถ้าจะพูดกันอย่างตรงไปตรงมาแล้ว ก็จะเป็นการใช้ภาษาไทยได้ดี พูดตัว ร ล ชัก คำควบค้ำกล่าวพูดได้ถูกต้อง พูดไม่แปร่งหรือเหน่อ พูดได้เสียงถูกของตามภาษาราชการ

4. การปรับตัว เป็นคนี่ที่รู้จักปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมเรื่องนี้เป็นของสำคัญ การที่เข้ากับคนใดยอมเป็นคนี่ดี ย่อมมีเพื่อน ในปัจจุบันนี้การสมาคมเป็นของสำคัญ จะอยู่คนเดียวโดดเดี่ยวหาได้ไม่

เจลิยว บุรีภักดี และคณะ (2520: 365-366) ได้ศึกษาความคิดเห็นต่อลักษณะของครูที่ดีจากบุคคล 6 ประเภท คือ นักเรียน ผู้ปกครอง ครู หรือศึกษานิเทศ ผู้บริหารการศึกษา พระ และผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเก็บข้อมูลจากวิทยาลัยครูทั่วประเทศ 12 แห่ง พบว่าลักษณะของครูที่ดี ประกอบไปด้วย 5 ด้านคือ

1. มีความรู้ดี มีการค้นคว้าหาความรู้ และนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์อยู่เสมอ
2. สอนดี สามารถใช้ภาษาไทยดี มีเทคนิคในการโน้มน้าวจิตใจคนและสามารถประพฤติปฏิบัติ เป็นแบบอย่างได้ไม่เพียงแต่พูดอย่างเดียว

จากการสัมภาษณ์ของนิสิตคณะครุศาสตร์ (ครุศาสตร์ 2523: 12 - 18) ได้สรุปคุณลักษณะของครูที่มีผลกระทบต่อคุณลักษณะของนักเรียน อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1. คุณลักษณะส่วนตัว

1.1 บุคลิกภาพ ผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดีย่อมเป็นที่นับถือเลื่อมใสศรัทธาของบุคคลอื่น ฉะนั้นการมีบุคลิกภาพที่ดี จึงเป็นคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับครู เพราะจะทำให้ผลงานของครูในการอบรมสั่งสอนนักเรียนประสบความสำเร็จ บุคลิกภาพที่ดีสำหรับครู คือ การแต่งกายเหมาะสม สะอาดเรียบร้อย พูดจาชัดเจน ชัดคำ ยิ้มแย้มแจ่มใส โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแต่งกายจะเป็นสิ่งที่นักเรียนเห็นความบกพร่องมากกว่าด้านอื่น

1.2 มนุษยสัมพันธ์

ก. มนุษยสัมพันธ์กับนักเรียน ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน คอยเอาใจใส่สนใจ คอยตอบปัญหาให้กระจ่าง ไม่แสดงอารมณ์รุนแรง ไม่เยาะเย้ย รู้จักรงับอารมณ์ มีน้ำใจเป็นนักกีฬา อุดหนุน ไม่สนิทสนมกับนักเรียนเกินไป ไม่ทำให้ขายหน้า ไม่นินทาว่าร้ายนักเรียน รู้จักยกย่องชมเชยบ้าง รับฟังความคิดเห็นของนักเรียน ให้คำแนะนำปรึกษาและช่วยแก้ปัญหาทั้งด้านส่วนตัวและด้านการเรียน และควรให้โอกาสนักเรียนประเมินผลการสอนและตัดสินความดีงามด้วยเหตุผล

ข. มนุษยสัมพันธ์กับบุคลากรภายในโรงเรียน ครูควรมีมมนุษยสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในโรงเรียน มีความสุภาพอ่อนโยนต่อผู้บังคับบัญชา เชื่อฟังคำสั่งของผู้บังคับบัญชา ร่วมมือในกิจกรรมของโรงเรียน ไม่ความช่วยเหลือเพื่อนครู ช่วยเหลือแนะนำครูใหม่ ไม่ยกตนข่มท่าน ไม่เอาเปรียบไม่เห็นแก่ตัว รับฟังความคิดเห็นจากเพื่อนครู ไม่ประจบสอพลอ ไม่นินทาว่าร้าย

ค. มนุษยสัมพันธ์กับผู้ปกครองนักเรียน ให้การต้อนรับกับผู้ปกครองที่มาติดต่อ หาโอกาสพบปะกับผู้ปกครองบ้างเป็นครั้งคราว ให้ข่าวสารกับผู้ปกครองนักเรียนเกี่ยวกับตัวนักเรียนทั้งทางด้านการประพฤติและด้านการเรียน รวมทั้งเผยแพร่กิจกรรมของนักเรียนและร่วมมือกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา
นักเรียน

1.3 อารมณ์ คนที่เป็นครู ควรจะต้องเป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคง ไม่วุ่นไหวง่าย รู้จักควบคุมสติอารมณ์ ไม่เอาปัญหาส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้องกับหน้าที่การงาน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะต้องเป็นผู้ที่มีอารมณ์ขันบ้าง เพื่อช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนเป็นกันเอง และเร้าความสนใจนักเรียนในการเรียน ทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อหน่าย

2. คุณลักษณะพิเศษ ครูนอกจากจะต้องมีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีแล้ว ครูควรจะมีคุณลักษณะพิเศษอื่นอีกด้วย คือ

2.1 ความคิดริเริ่ม ครูจะต้องมีความคิดริเริ่มในการสอน เช่น หาวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ มาสอนนักเรียน รู้จักนำสิ่งของที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาคิดแปลงให้เป็นประโยชน์ในการเรียนการสอน นอกจากนี้ครูยังจะต้องมีความคิดริเริ่มในการพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า เช่น ริเริ่มในการทำถนน ซुकคลอง ทำสนามเด็กเล่น ศาลาประชาคม ห้องสมุด และแม่แต่การบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ก็เช่นกัน ครูมักจะมีบทบาทก่อนผู้อื่น เช่น การรวมกลุ่มกันทำความสะอาดวัด การนำอาหารไปเลี้ยงคุณเฒ่า คนชรา คนพิการ การไปช่วยพยาบาลคนไข้อนาถาตามโรงพยาบาลท้องถิ่น รวมทั้งการบูรณะสาธารณะสมบัติต่าง ๆ

2.2 ความเป็นผู้นำ ครูนอกจากจะมีหน้าที่สอนแล้ว ครูยังได้ชื่อว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิสำหรับบุคคลในท้องถิ่น ฉะนั้นครูควรมีบทบาทในการเป็นผู้นำเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการศึกษา ช่วยเหลือชาวบ้านให้เข้าใจลักษณะและความสำคัญของการศึกษา และส่งเสริมชาวบ้านให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ในด้านการเรียนการสอน ครูจะต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น และยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนบ้าง

2.3 ความสามารถในการปรับตัว ครูควรจะต้องวางตัวให้ถูกต้องตามกาลเทศะ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักผ่อนปรน ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น เป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดีเป็นที่รักเคารพของบุคคลอื่น ครูที่มีพัฒนาการทางอารมณ์ดีก็มักจะมีการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ดี

2.4 ความเชื่อมั่นในตัวเอง คนที่เป็นครูจะต้องสร้างความศรัทธาในใจให้แก่กันนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความเลื่อมใส นั่นคือ ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความ

มั่นใจในตัวเอง จะต้องพร้อมในทุก ๆ ด้านทั้งด้านความรู้ สติปัญญา บุคลิกภาพ

2.5 การตรงต่อเวลา ความรับผิดชอบของครูเป็นสิ่งสำคัญ ครู จะต้องรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และปฏิบัติตามอย่างเต็มความสามารถ เช่น เมื่อถึงชั่วโมงสอนก็ควรที่จะเข้าสอนตามเวลา และเลิกตามกำหนดเวลา ไม่ปล่อยนักเรียนก่อนหรือสอนเลยเวลา เพราะจะทำให้กินเวลาผู้สอนคนอื่น

2.6 การมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตดี สุขภาพจิต หมายถึง ความสมบูรณ์ทางจิต ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิด การตัดสินใจและการกระทำ คนที่มีสุขภาพจิตดี คือ คนที่มีอารมณ์มั่นคง มีความสงบทางใจ สามารถปฏิบัติตนให้เข้ากับสังคมและเหตุการณ์ได้ ครูจึงต้องเป็นผู้ที่มีสุขภาพจิตดี ผู้ที่สุขภาพจิตไม่ดีจะมีอารมณ์ฉุนเฉียว โกรธง่าย เค็มไปควยความวิตกกังวล นอกจากจะมีสุขภาพจิตดีแล้ว ครูจะต้องมีสุขภาพทางกายแข็งแรงสมบูรณ์

ปรีชา กลิ่นรัตน์ (2526: 5 - 6) มีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่พึงประสงค์ นั้นเป็นเรื่องสำคัญเท่ากับการให้ความรู้ทางวิชาการแก่เด็กนักเรียน และจะสามารถถ่ายทอดให้นักเรียนได้ โดยการทำให้เป็นแบบอย่างที่ดีทั้งทางกายและจิตใจ มิใช่โดยการสอนด้วยวิธีการจจจากคำบรรยายในห้องเรียน และลักษณะทั่วไป ที่จำเป็นที่ครูควรมีนั้นได้แก่

1. มีบุคลิกภาพที่ปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ง่าย
2. มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและวิชาที่จะสอน
3. มีระดับศีลธรรมจรรยาสูง
4. มีพื้นฐานความรู้อย่างกว้างขวางในสาขาของตนและสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง
5. มีประสบการณ์อย่างเพียงพอและไฝหาความรู้
6. มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งกายและใจ ที่สามารถปฏิบัติงานภารกิจการครูได้อย่างเข้มแข็ง

นอกจากนี้ครูในบางสาขาควรมีคุณสมบัติพิเศษด้วย ดังเช่นครูพลศึกษาควรมีคุณสมบัติพิเศษที่สำคัญดังนี้

1. มีคุณสมบัติ คุณลักษณะของนักกีฬา

2. มีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการของเด็กทุกวัย
3. มีทักษะทางกาย (Physical Skill)
4. มีความอดทนทางกาย (Physical Endurance)
5. มีความสามารถในการเคลื่อนไหวสูง (Motor Capacity)
6. มีความกระตือรือร้น
7. มีมนุษยสัมพันธ์
8. มีความรอบคอบ

นิสิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2527: 6 - 9) ได้จัดประชุมสัมมนา เรื่องลักษณะครูไทยในอนาคต และสรุปลักษณะครูที่ดีไว้ดังนี้

1. ลักษณะของครูที่ดี ประกอบด้วย การมีความรักในอาชีพครู มีบุคลิก ลักษณะ รูปร่าง ท่าทาง การแต่งกายดี มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีความรู้ดี สามารถถ่ายทอดให้แก่เด็กนักเรียนได้ มีทัศนคติที่ดีต่อเด็กนักเรียน มีอุปนิสัยที่เหมาะสมที่จะเป็นครู และมีความประพฤติดี
2. มีลักษณะเป็นผู้นำ สามารถนำคนในกลุ่มให้ทำตามแนวคิดของตนเองได้
3. มีลักษณะของคนพัฒนาแล้ว เช่น รู้จักคิดอย่างมีจุดหมายปลายทาง มีการวางแผนในการปฏิบัติงานไวล่วงหน้า สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยินดีปรับปรุงแก้ไขตนเองตามคำแนะนำที่มีเหตุผลของผู้อื่น
4. มีความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ตามความรู้ ความสามารถที่มีอยู่
5. มีความสม่ำเสมอในการทำงาน
6. พึ่งตนเอง คิดหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเองก่อน จึงหาความช่วยเหลือจากผู้อื่น

เฟรด เอช สต็อกกิง (Stocking อ้างถึงใน Chandler 1971: 140-141) ได้เสนอลักษณะครูที่ดี และมีคุณสมบัติที่จะเป็นครูผู้ประสบความสำเร็จในชีวิต การสอนได้ ดังนี้

- ครูที่ดีต้องมีความกระตือรือร้นในการพูด แต่ครูที่ดีที่สุดต้องรู้ว่าเมื่อไรควรเงียบและรอคอย ขณะที่นักเรียนกำลังรวบรวมความคิดออกมาเป็นรูปแบบของเขาเอง

- ครูที่ดี ต้องถ่อมตน รู้สึกตัวเองอยู่เสมอว่าความรู้ที่ตนมีอยู่นั้นมีความสำคัญมากกว่าตัวเขาเอง แต่ครูที่ดีที่สุด ถึงแม้เมื่อถ่อมตนแล้ว ยังต้องรู้จักยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน ซึ่งอาจเป็นประโยชน์มากกว่าความรู้ของครูที่มีอยู่เดิม

- ครูที่ดีต้องรู้ว่า นักเรียนของเขาควรจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ และเป็นพลเมืองที่ดี แต่ครูที่ดีที่สุดต้องรู้ว่าสิ่งเหล่านั้นไม่สามารถสอนได้ โดยการบอกให้นักเรียนจดตามคำบรรยาย นอกจากได้ฝึกปฏิบัติร่วมกันทุกวัน

- ครูที่ดีสมควรได้รับเงินเดือนอย่างเต็มที่ แต่ครูที่ดีที่สุดจะได้รับความพึงพอใจจากความสำเร็จในการสอนของตนควย ซึ่งไม่สามารถประกาศให้ใครทราบหรือเปลี่ยนเป็นเงินได้เลย

- ครูที่ดีต้องสามารถควบคุมชั้นเรียนได้ แต่ครูที่ดีที่สุดต้องรู้จัก และสามารถควบคุมตนเองได้ก่อน

- และนักเรียนของครูที่ดี จะสอบผ่านในทุกวิชา เรียนจบตามหลักสูตร และได้ทำงานที่ดี แต่นักเรียนของครูที่ดีที่สุด จะได้รับรางวัลในชีวิตทุกวันที่พบว่าชีวิตที่เต็มไปด้วยจิตใจที่อยากรู้อยากเห็นนั้น น่าตื่นเต้นมากแค่ไหน

นอกจากนี้ ครูยังต้องรู้จักปฏิบัติตามวินัยและจรรยาบรรณครู ซึ่งปรัชญา กลินตัน (2526: 6) ได้เสนอจรรยาบรรณครูในระดับพื้นฐาน ที่ครูสามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้สะดวกและจะนำไปสู่การเป็นครูที่ดีได้ดังนี้

1. ทำการสอนนักเรียนทุกคนอย่างเต็มความสามารถและเท่าเทียมกัน
2. ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีกับนักเรียน
3. มุ่งทำประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

จากทัศนะของนักการศึกษาที่น่าเสนอมาทิ้งหมัด สรุปได้ว่าคุณลักษณะที่ดีของครู หมายถึงลักษณะที่จะเอื้ออำนวยให้บุคคลที่จะเป็นครู สามารถดำเนินชีวิตในวิชาชีพครูได้อย่างมีความสุข และพัฒนาศักยภาพส่วนตนให้ก้าวหน้าในวิชาชีพครู

ไต่อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

สมรรถภาพของครู

ชมพินิจ กุญชร ๗ อุษยา (2522: 14-25) ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับศัพท์คำว่า Performance หมายความว่า การแสดงความรู้และทักษะในการสอน ความรู้ในวิชาที่สอน และความรู้เกี่ยวกับวิธีสอนนั้นยังไม่เพียงพอ ครูจะต้องสามารถแสดงว่าเป็นผู้ที่สามารถสอนได้จริง ๆ ซึ่งรวมแล้วก็หมายถึงการปฏิบัติงานของครูนั่นเอง

คำว่า สมรรถฐาน หรือ สมรรถภาพ (Competency Based) มีความหมาย เหมือนกับคำว่า Performance แต่ได้รวมถึง เจตคติและค่านิยมที่มุ่งการเป็นครูเข้าไปด้วย ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ จึงศึกษาค้นคว้าวรรณคดีเกี่ยวกับ "สมรรถภาพของครู" แต่จะไม่เน้นไปถึงเจตคติและค่านิยมมากนัก เพราะได้กล่าวไปแล้วในส่วนของ "ลักษณะที่ดีของครู" ดังจะเสนอจากทัศนะต่าง ๆ ของนักการศึกษา ต่อไปนี้

ชมพินิจ กุญชร ๗ อุษยา (2522: 14 -15) ให้ความหมายของสมรรถภาพการเป็นครู ว่าหมายถึง ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ผู้เป็นครูพึงมี ในการทำงานที่จะช่วยให้นักเรียนได้พัฒนา ทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย

นิคม ขวัญปลัด (2522: 7) เสนอความหมายของสมรรถภาพครู เพื่อทำการวิจัยไว้ว่า หมายถึง คุณลักษณะที่ดีของครูอื่นจะมีผลต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

กาญจนา คุณารักษ์ (2527: 171 - 175) ได้ให้ความหมายของสมรรถภาพว่า หมายถึง ความสามารถหรือความสามารถที่จะกระทำให้งานเกิดความสำเร็จ ดังนั้น สมรรถภาพของครู หมายถึง ความสามารถของครูอื่นจะมีผลต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ และบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย

และสมรรถภาพที่ดีของครู แบ่งได้เป็น

1. ความรู้ดี ครูต้องเป็นผู้มีความรู้อย่างแตกฉานทั้งในและนอกตำรา คือ นอกจากมีความรู้ ความแม่นยำในเนื้อหาที่จะสอนแล้ว ก็ต้องให้รู้กว้างออกไป

นอกเหนือจากในตำราอีกด้วย ต้องพยายามศึกษาข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง และ
จิตใจของเด็กวัยต่าง ๆ อีกด้วย

2. ใฝ่หาความรู้เสมอ ผู้ที่จะเป็นครูนั้น จะต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา
ก้าวทันโลกทันเหตุการณ์ ครูไม่ใช่ผู้สอนอย่างเดียว แต่จะต้องเป็นผู้เรียนด้วย ต้อง
หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์โดยค้นหาความรู้ให้แก่
ตนเอง แลวนำมาปรับเข้ากับการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนรู้จักสนใจใฝ่หา
ความรู้เพิ่มเติม

3. มีความสามารถและทักษะในการถ่ายทอด ครูถึงแม้ว่าจะมีความรู้
มากมีความแม่นยำในเนื้อหา แต่ถ้ามี่ความสามารถในการถ่ายทอด ก็จะเป็นครู
ที่ไม่มีสมรรถภาพ ครูจะต้องมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ที่ดี และเหมาะสม รู้จักนำเทคนิค
การสอนแบบใหม่ ๆ มาใช้ในห้องเรียน เช่น การจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์การสอน
แบบต่าง ๆ และครูยังต้องมีความสามารถในการนำทฤษฎีมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับ
สภาพที่แท้จริงในชีวิตประจำวันด้วย

4. มีความถนัดในวิชาที่สอน ครูควรมีความเชี่ยวชาญ และความถนัดใน
เนื้อหาวิชาที่สอน อย่างเช่น ครูที่เอกภาษาอังกฤษ ศึกษาวิชานี้โดยตรง ก็ควรจะสอน
วิชานี้ ไม่ใช่เอกภาษาอังกฤษ แต่ทางโรงเรียนต้องการครูภาษาไทย ก็เลยจำเป็นต้อง
สอนภาษาไทย ซึ่งผู้สอนไม่ได้เรียนมาทางนี้โดยตรง ไม่มีความถนัด ขาดประสบ
การณ์ อาจทำให้เกิดผลเสียได้

5. ส่งเสริมพัฒนาทางสติปัญญาและคุณธรรมแก่นักเรียน ในปัจจุบันบทบาท
ของครูเปลี่ยนแปลงไป ครู ไม่ใช่ผู้บอก ความรู้ให้แก่เด็กเรียน แต่ปัจจุบัน ครูมีหน้าที่
เพียง ผู้แนะแนวทาง ให้คำปรึกษา เพื่อให้เด็กเรียนศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเอง

การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักคิด ค้นหาเหตุผลนั้น เป็นการเสริม
สร้างพัฒนาการทางสติปัญญาให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้แสดง
ออกถึงความคิดสร้างสรรค์ และให้นักเรียนสามารถนำประสบการณ์จากการเรียนไป
ใช้ในชีวิตจริง

สาโรช บัวศรี (อ้างถึงใน กาญจนมา คุวารักษ์ 2527: 171 - 172)
ได้กล่าวไว้ว่า สมรรถภาพในการเป็นครูนั้น หมายความว่า นิสิต นักศึกษาต้องสร้าง

ตนเองให้มีความสามารถต่าง ๆ ดังนี้

1. สามารถทำการสอนได้เป็นอย่างดี หมายความว่ารู้จักนำหลักต่าง ๆ มาประยุกต์ เช่น (1) ใช้หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ (2) ใช้หลักการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็ก (3) ทำบรรยากาศให้เหมาะสมที่จะเกิดการเรียนรู้ (4) การวางแผนการสอนอย่างละเอียดถี่ถ้วน

2. สามารถอบรม แนะนำ และปกครองได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก (1) หลักการที่ว่า ถ้าทุกคนสร้างคุณธรรมและหลักธรรมต่าง ๆ ไว้ประจำตัวได้แล้ว ก็ยอมปกครองตัวเองได้ (2) ใช้หลักการและวิธีการของการแนะนำ (3) ใช้ผลของการวิจัยและผลของการทดสอบต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการอบรม

3. สามารถทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี โดยรู้จัก (1) ร่วมในการวางแผนจัดทำกิจกรรมในหลักสูตร หรือกิจกรรมรวมหลักสูตรชนิดต่าง ๆ (2) รับผิดชอบและภาวะในการปฏิบัติกิจกรรมเหล่านั้นตามแผน (3) รักษาสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้ร่วมงานทั้งปวงของโรงเรียน

4. สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีและร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี โดยรู้จัก (1) ช่วยเหลือชุมชนโดยการแก้ปัญหาของชุมชนนั้น (2) ทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนและสนับสนุนโรงเรียนในทางที่เหมาะสม (3) หาความร่วมมือและช่วยเหลือจากบิดามารดา ผู้ปกครอง (4) หาทรัพยากรบุคคลและสิ่งของต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อประโยชน์ในการสอน

5. สามารถเป็นครูวิชาชีพ โดยรู้จัก (1) เพิ่มพูนความรู้ในวิชาชีพ โดยการเรียน การพูด การค้นคว้า การวิจัย การเป็นสมาชิกที่ดีของสมาคมองค์การ หรือสถาบันในทางการศึกษา (2) ช่วยเหลือแนะนำครูใหม่ และช่วยเหลือแนะนำควบคุมนักเรียนฝึกสอนในโรงเรียนของตน

บาร์ส (Bars อ้างถึงใน (Oliver 1965 : 242) ได้เสนอความเห็น ว่า ครูจะปฏิบัติงานได้ดีและประสบผลสำเร็จจะต้องประกอบด้วยสมรรถภาพที่สำคัญ 3 ด้านคือ

1. ด้านความรู้ ต้องรู้ในเรื่องวิชาที่สอน หรือเป็นพิเศษในบางเรื่อง ที่ถนัด รู้เรื่องพัฒนาการของมนุษย์ และการเรียนรู้ มีความรู้เรื่องวิชาการศึกษา และเทคนิควิธีสอนต่าง ๆ

2. ด้านทักษะ ต้องมีทักษะในคำณภาษา การพูด การเขียน มีมนุษยสัมพันธ์ รู้จักแก้ปัญหาทางการศึกษา มีทักษะทางด้านการวิจัย และมีลักษณะนิสัยในการทำงานที่ดี

3. ด้านความสนใจ และทัศนคติ ต้องมีความสนใจในนักเรียน วิชาที่สอนหรือในหน้าที่ที่ปฏิบัติ สนใจการสอน การทำงานในโรงเรียนและชุมชน สนใจการทำงานร่วมกัน และสนใจพัฒนาวิชาชีพครู

ฮอลล์ และฮาวเวิร์ด (Hall and Harward 1976: 48 - 49)

ได้จำแนกสมรรถภาพครูออกเป็น 5 ด้านคือ

1. สมรรถภาพด้านสติปัญญา (Cognitive Competencies)
เน้นในด้านความรู้ เชี่ยวชาญ และความแม่นยำในเนื้อหา วิธีสอน การวิเคราะห์หลักสูตร และจัดแผนการสอนได้

2. สมรรถภาพด้านอารมณ์ และจิตใจ (Affective Competencies)
เป็นสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม สามารถทำความเข้าใจความสัมพันธ์ของการรับรู้ของผู้เรียนกับวิชาที่สอนได้ รวมไปถึงทัศนคติที่ดีต่อผู้เรียน และวิชาชีพครูด้วย

3. สมรรถภาพด้านปฏิบัติการ (Performance Competencies)
เป็นสมรรถภาพที่เกี่ยวข้องกับทักษะ เฉพาะในการดำเนินการสอน สามารถตั้งคำถามหรือแสดงออกให้นักเรียนได้เข้าใจและปฏิบัติตามได้

4. สมรรถภาพด้านการสอน (Consequence or Product Competencies) เป็นสมรรถภาพที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ในตัวนักเรียน ทำให้นักเรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ได้

5. สมรรถภาพในการศึกษาค้นคว้า (Exploratory or Expressive Competencies) เป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประสบการณ์ที่มีคุณค่าในตัวครู ซึ่งจะนำมาถ่ายทอด เพื่อเพิ่มประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่ นักเรียนได้

จากทัศนะของนักการศึกษาที่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ จะสรุปได้ว่า สมรรถภาพของครู ก็หมายถึง ทักษะสภาพของครู หรือสิ่งที่ครูต้องมีอยู่ในตัวเอง ซึ่งเมื่อต้องการใช้เมื่อใดก็จะสามารถนำออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนและการสอนได้ทันที

บทบาทหน้าที่และงานของครู

บทบาท คือ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่คนเราแสดงออกมาตามตำแหน่ง หน้าที่ ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้รับ และพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น ย่อมมีความผูกพันกับความ คิด ความเชื่อของผู้ดำรงตำแหน่งเอง และความคาดหวังของบุคคลอื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์ 2527: 52) ดังนั้น บทบาทของครูก็หมายถึงพฤติกรรมที่ครูได้แสดงออกในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป ดังจะเสนอบทบาทของครูที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ รอบข้าง ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (2521: 22) ได้เสนอแนวทางในการผลิตครูไว้ และได้กำหนดบทบาทและลักษณะครูที่พึงประสงค์ ตามเนื้อหาสาระของหลักสูตรไว้ดังนี้

1. ลักษณะและบทบาททั่วไป

1.1 รักการอ่าน รักการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และทดลอง เพื่อที่จะ นำออกมาปรับปรุงตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ เพื่อทำหน้าที่ให้เป็นครูที่พึงประสงค์

1.2 มีความมั่นใจ ความเลื่อมใสศรัทธาและจรรยาบรรณในอาชีพ

ครู

1.3 มีความคิดเป็นตัวของตัวเอง มีวิจาร์ณญาณและรู้จักไตร่ตรอง หาเหตุผลก่อนตัดสินใจ กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่ความคิดเห็นหรือความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณะ หรือ เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนโดยบริสุทธิ์ใจ

1.4 ประพฤติและวางตนอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยาอันเป็นบรรทัดฐานที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน

1.5 ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพพอสมควรแก่ศักยภาพ ฐานะ มากับนั้นมัชชีด้อคคอม มีกจิณิสัยในการทำงานไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่า คุณธรรมและจริยธรรม

2. บทบาทของนักเรียน

2.1 เปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ถูกผู้แสดงนำเสียทุกกรณี ในการเรียนมาเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญ ในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ช่วยและแนะนำให้นักเรียนมีหลัก รู้จักวิธีที่จะศึกษาค้นคว้าและเลือกทางของตนเองได้ โดยไม่มีการบังคับให้เชื่อตามครู เปิดโอกาสให้โอกาสได้ใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล

2.2 ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานรวมกลุ่ม การแสดงออกและวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล อดทนต่อการถูกวิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบสิทธิและพิทักษ์สิทธิส่วนบุคคล รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม รู้แพ้ รู้ชนะ เคารพเสียงส่วนมาก รับฟังเสียงส่วนน้อย

2.3 สนใจศึกษาธรรมชาติและความแตกต่างในทัศนียภาพแต่ละคน เพื่อนำมาเป็นข้อสังเกตพิจารณาในการปฏิบัติทัศนียภาพ ให้ความรู้ ความสนใจ เอาใจใส่เท่าเทียมกัน เพื่อให้ได้รับความสนิทสนม ความไว้วางใจจากศิษย์ เป็นการขจัดช่องว่างระหว่างครูกับศิษย์อย่างได้ผล

2.4 พยายามค้นหาความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนแต่ละคนเพื่อหาทางส่งเสริมแนะนำ การเลือกวิชาและอาชีพแก่นักเรียนให้เหมาะสม

2.5 ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีไปคุณธรรม จริยธรรม โดยไม่หลงใหลในวัตถุและเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ รวมทั้งความเข้าใจในวัฒนธรรมของชาติอื่นและหมู่ชน

3. บทบาทของสังคม

3.1 มีความรู้และความสนใจในการเกษตร วิชาการที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการเกษตร และวิชาอาชีพหลักเบื้องต้นพอที่จะเข้าใจ และสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรในท้องถิ่นเป็นอย่างดี โดยคำนึงว่าสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม

3.2 ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชนโดย
ประพฤติกายเป็นแบบอย่าง และชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามโอกาสอันเหมาะสม

3.3 รักความยุติธรรม และกล้าหาญที่จะต่อสู้เพื่อความเป็นธรรม
ของสังคมด้วยปัญญาและสติ ตามกระบวนการที่ถูกต้องเหมาะสมตามครรลองของ
ธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมและตามสิทธิแห่งกฎหมาย

3.4 หาโอกาสเข้ามีส่วนร่วมโดยเต็มใจในกิจกรรมต่าง ๆ
ของท้องถิ่น อุทิศตนเป็นที่ปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่นโดยเฉพาะชนบท เพื่อ
สร้างสัมพันธ์ภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในท้องถิ่น

สุจิต เพียรชอบ (2514: 108 - 117) เสนอบทบาทของครูใน
สังคม iva

1. บทบาทในการให้การศึกษา ทั้งให้แก่ักเรียน , แก่ประชาชน
2. บทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรม
3. บทบาทในการให้การอบรมศีลธรรมจรรยา
4. บทบาทในการร่วมกิจกรรมของชุมชน
5. บทบาทการเป็นผู้นำ
6. บทบาทในการศึกษา วิจัย และวิเคราะห์สังคม
7. บทบาทในการสร้าง และรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน
กับชุมชน
8. บทบาทในการปฏิรูปสังคม

สัมพันธ์ ทองสมัคร (2528: 7 - 10) ได้เสนอบทบาทของครูในการ
พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน ไว้ดังนี้

1. ให้การศึกษาที่เหมาะสมแก่บุคคลในท้องถิ่น โดยทำหน้าที่ประสานให้
ทุกคนในท้องถิ่น มีโอกาสได้รับความรู้ที่เหมาะสม ตามแนวความคิดของการศึกษา
ตลอดชีวิต
2. การปลูกฝังค่านิยม จริยธรรม โดยทำตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี
ต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนด้วย

3. เสริมสร้างค่านิยมที่เหมาะสม ว่าควรจะรักษา ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาค่านิยมที่ดีไว้ และละทิ้งค่านิยมที่มีคุณค่าต่ำไปเสีย

4. การทำนุบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทย ปลุกฝังนักเรียนให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรม พร้อมกับเสริมสร้างและสืบทอดวัฒนธรรมต่อไปทั้งต้องทำให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชนด้วย

5. การเสริมสร้างความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยสร้างความเข้าใจ และกระตุ้นความสำนึกในการมีส่วนร่วมต่อการปกครองแบบประชาธิปไตย ให้แก่นักเรียน และชุมชน

สุพรรณา เนตยากร (2520: 56 - 58) ได้เสนองานวิจัยเพื่อบอกถึงงานและหน้าที่ของครู ตามความคิดของนักเรียนและผู้ปกครองไว้ ดังนี้

นักเรียนเห็นว่าหน้าที่และงานที่จำเป็นมากสำหรับครู คือหน้าที่ในการสอน ครูควรมีศรัทธาในการสอน จัดทำอุปกรณ์และตรวจสอบงานของนักเรียน ในด้านระเบียบปฏิบัติ ครูควรรู้และปฏิบัติตามกฎของราชการและโรงเรียน ประชุมครูอบรมความรู้เมื่อมีโอกาส จัดทำข้อสอบวัดผล ทำรายงานผลการเรียน (ค.2ก.) มีส่วนในการอบรมนักเรียน รวมมือในกิจกรรมของนักเรียนและชุมชน ประสานงานกับบุคลากรในโรงเรียน และดูแลความสะอาดเรียบร้อยของโรงเรียนและห้องเรียนด้วย นอกเหนือจากนั้นนักเรียนเห็นว่าเป็นสิ่งจำเป็นในระดัปลานกลาง ได้แก่ การจัดห้องเรียน การทำบัญชีเรียกชื่อ ทำทะเบียนนักเรียน และการมีส่วนร่วมในการตั้งสมาคมครู

ส่วนผู้ปกครองเห็นว่า หน้าที่และงานที่จำเป็นมากสำหรับครูนั้น คือ หน้าที่ในการสอน ครูควรมีศรัทธาในการสอน จัดทำอุปกรณ์และตรวจสอบงานของนักเรียน ในด้านระเบียบปฏิบัติ ครูควรรู้และปฏิบัติตามกฎระเบียบของทางราชการ และโรงเรียน ประชุมครู อบรมความรู้ จัดทำข้อสอบและวัดผล ทำบัญชีเรียกชื่อ หน้าที่อื่น ๆ คือ ครูควรมีส่วนในการอบรมนักเรียน ประสานงานกับบุคลากรของโรงเรียน รวมในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและชุมชน ดูแลความสะอาด เรียบร้อยของโรงเรียน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการก่อตั้งสมาคมครู-ผู้ปกครอง

ประสพศรี สุวรรณวงศ์ (2517: 73-74) เสนอหน้าที่โดยเฉพาะที่
เกี่ยวข้องกับครูประจำชั้นว่า ครูประจำชั้น มีหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ทำบัญชีเรียกชื่อ
2. ทำสมุดประจำชั้น
3. กรอกคะแนนการวัดผล
4. ทำสมุดรายงานประจำตัวนักเรียน และส่งให้ผู้นปกครองรับทราบอย่าง
น้อยเดือนละครึ่ง
5. ทำระเบียบต่าง ๆ
6. ทำบันทึกการสอน
7. ตรวจสอบความทำงานของนักเรียน
8. เป็นที่ปรึกษานักเรียน ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวาง
ระเบียบ ข้อบังคับ การเลือก และกำหนดหน้าที่กรรมการคณะต่าง ๆ ประจำห้อง ฯลฯ
9. ดูแลนักเรียนให้ปฏิบัติตามกฎข้อบังคับ ระเบียบของห้องเรียนและ
โรงเรียนโดยเคร่งครัด
10. คอยตักเตือนห้ามปรามนักเรียน ในสิ่งที่เห็นว่าไม่ดีไม่งามโดยทั่วไป
11. รับรายงานอาจารย์ใหญ่ เมื่อมีเหตุการณ์อันอาจจะก่อให้เกิดความ
เสียหายหรือเหตุการณ์บางอย่างที่จัดการเองไม่ได้
12. คอยดูแลและควบคุมนักเรียนเวลาเข้าแถว เข้าห้องเรียน เข้าห้อง
ประชุม
13. คอยตรวจตรา ดูแล ความสะอาด การรักษาอนามัยของนักเรียน
การรับประทานอาหาร ตลอดจนจนนำคิมน้ำใส
14. ตรวจตราและรักษาพัสดุ เครื่องใช้ประจำห้องเรียน
15. ตรวจตราความสะอาดเรียบร้อยของห้องเรียน
16. รักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยในชั้นของตงทั้งในและนอกห้องเรียน
17. พยายามติดตามสอบสวนนักเรียนที่มาสาย หรือขาดเรียน แล้วรายงานให้ครูใหญ่ทราบ
18. คอยตรวจตราดูแลผลการเรียนของนักเรียนในวิชาที่ครูประจำชั้นไม่
ได้สอน และช่วยเหลือแนะนำการเรียนวิชานั้น ๆ

19. ทำคนให้เป็นแบบอย่างแก่นักเรียน ในด้านความประพฤติ กิริยา วาจา การแต่งกาย ฯลฯ

20. ติดต่อกับปกครองนักเรียนโดยใกล้ชิด เพื่อสะดวกในการปกครองนักเรียน

21. ช่วยเหลืองานพิเศษของโรงเรียน

22. ปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาโดยเคร่งครัด

23. รักษาวินัยข้าราชการพลเรือนตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (และอื่น ๆ เท่าที่โรงเรียนของครูประจำชั้นเห็นสมควรจัด)

ส. ลุกทุ่ง (นามแฝง) (2527: 37 - 39) เสนอหน้าที่ซึ่งครูทุกคนต้องปฏิบัติ 10 ประการ มีดังนี้

1. มีส่วนในการแนะแนว
2. สอนนักเรียน ให้รู้จักเรียนรู้อะไรด้วยตนเอง
3. พยายามทุกโอกาสที่จะปลูกฝังถึงลัทธิประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน โดยการใ้ได้อยู่และได้เรียนรวมกันเป็นหมู่พวก
4. เป็นผู้ตำรงตน เพื่ออุดมคติของอาชีพครู
5. พยายามหาโอกาสให้นักเรียนแต่ละคน แสดงศักยภาพหรือมีอยู่ ความสามารถของตนเองออกมาให้มากที่สุด
6. ถือว่าการสอนมิใช่เป็นการบงการให้นักเรียนทำสิ่งนั้นสิ่งนี้ แต่รวมกับนักเรียนวางแผนการเรียนในแต่ละบท แต่ละจุดประสงค์
7. รวมกับนักเรียนใช้เวลาเรียนให้เกิดประโยชน์แก่ตัวนักเรียนเอง และสังคม มากที่สุด
8. ให้ใ้เชื่อว่า ทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อสาธารณะประโยชน์
9. ให้ใ้เชื่อว่า รู้จักเคารพในสิทธิ แห่งมนุษยชน แห่งนักเรียน
10. รู้จักรับผิดชอบการงาน อันเป็นส่วนรวมของโรงเรียน มิใช่รับผิดชอบเฉพาะหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเท่านั้น

นิติต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ครุศาสตร์ 2527: 20) ได้จัดการสัมมนา และสรุป หน้าที่และงานของครูออกเป็น 3 งานคือ

1. งานด้านวิชาการ คือ งานเกี่ยวกับการสอน เป็นงานหลัก ครูต้องทำหน้าที่อบรมสั่งสอน ให้นักเรียนเกิดความรู้ รู้จักแสวงหาความรู้เป็นนิสัย ตลอดจนเป็นผู้มีจิตใจสูง และเป็นพลเมืองดี

2. งานด้านการปกครอง หรืองานเกี่ยวกับนักเรียน นับเป็นหน้าที่รอง จากงานวิชาการ ครูต้องควบคุมให้นักเรียนมีวินัยในตนเอง ถ้านักเรียนมีวินัยดี จะทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและได้ผลดี

3. งานด้านธุรการ งานใด ๆ ที่จะต้องปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงาน ในห้องเรียนเป็นไปด้วยดี ที่ไม่ใช่งานด้านวิชาการ หรืองานด้านการปกครองแล้ว ถือเป็นงานธุรการ เช่น งานทะเบียน สถิติ พัสดุ อาคารและบริการอื่น ๆ ครูจะต้องศึกษาทำความเข้าใจ และปฏิบัติงานต่าง ๆ เหล่านี้ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนั้น ชานเลอร์ และคณะ (Chandler and Others 1971: 179 - 186) ยังกล่าวถึงงานที่สำคัญที่ครูต้องทำ แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ งานสอน การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม และงานที่เป็นกรช่วยเหลือ สนับสนุนกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียน ดังมีรายละเอียด ดังนี้

1. งานสอน เป็นงานที่สำคัญที่สุด ซึ่งเริ่มตั้งแต่ วางแผนการสอน การสร้างและเลือกอุปกรณ์ เลือกกิจกรรมการสอนที่เหมาะสม, จัดสถานการณ์ในห้องเรียน ให้เหมาะสมกับความสนใจของนักเรียน รวมไปถึงการบริหารชั้นเรียน การปกครองชั้นเรียน และการประเมินผลความก้าวหน้าของนักเรียน รวมทั้งการรายงานความก้าวหน้าของนักเรียนแต่ละคนด้วย

2. การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับครู มิใช่ถือว่าสิ่งที่ตนรู้มาจากสถาบันที่เรียนมาจะสามารถนำไปใช้ได้ตลอดไป เพราะวิชาการได้เจริญก้าวหน้าไปข้างหน้าโดยไม่เคยหยุดนิ่ง ดังนั้นครูจึงต้องเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อประโยชน์ในการถ่ายทอดความรู้ ให้แก่นักเรียนจะได้นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในอนาคตต่อไป

3. งานรับผิดชอบที่เกี่ยวข้อง เพื่อเพิ่มความสมบูรณ์ให้แก่ประสบการณ์ของนักเรียนโดยเฉพาะกิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมนอกชั้นเรียนอื่น ๆ เช่น

งานแนะแนว งานอบรมชั้นเรียน และการเป็นที่ปรึกษากิจกรรมนักเรียนต่าง ๆ

จากทัศนะของนักการศึกษาหลายท่านที่ได้นำเสนอมา จะพบว่าบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของครู ก็คือการสอน ดังนั้นจะกล่าวถึงรายละเอียดโดยเฉพาะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

การจัดการเรียนการสอน

บรูเนอร์ (Bruner) อ้างถึงใน สมพงษ์ สิงหะพล (2526: 125) เป็นบุคคลที่บุกเบิกเรื่องราวของทฤษฎีการสอน เขาได้เสนอขอบข่ายของทฤษฎีการสอน ไว้ 4 ประเด็นที่น่าสนใจ คือ

1. ทฤษฎีการสอน จะต้องกล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนควรได้รับมาก่อนที่จะทำให้เขาเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทฤษฎีการสอน จะต้องบอกถึงวิธีกำหนดโครงสร้างความรู้ที่ดีที่สุดว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ง่ายได้อย่างไร
3. ทฤษฎีการสอน จะต้องกล่าวถึงขั้นตอนต่าง ๆ ในการเรียนการสอนว่า จะจัดเนื้อหาาก่อนหลัง หรือจัดอย่างไรที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีที่สุด จะเริ่มต้นจัดลำดับการเรียนการสอนอย่างไร
4. ทฤษฎีการสอนควรกล่าวถึงธรรมชาติ วิธีให้รางวัลและการลงโทษ ตลอดจนความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้น

ในการที่ครูจะดำเนินการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลอย่างเต็มที่นั้น ในเรื่องหลักการสอน ปราณี สนิทวงศ์ (2515: 52-53) ได้อ้างถึงหลักการสอนที่ดี 10 ประการ ของ เพอร์ซิวัล เรน (Perceival Wren) ซึ่งมีดังนี้ คือ

1. สอนจากง่ายไปหายาก
2. สอนจากสิ่งที่รู้แล้วไปหาสิ่งที่ยังไม่รู้
3. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม หรือจากสิ่งที่มีตัวตนไปหาสิ่งที่ไม่มีความหมาย
4. สอนให้ทำหรือปฏิบัติด้วยตนเอง

5. สอนจากสิ่งรวมไปหาสิ่งปลีกย่อย
6. สอนให้ใช้ประสาทสัมผัสให้มากที่สุด
7. สอนให้สังเกตพิจารณา ค้นหาเหตุผล แล้วจึงสรุปเป็นกฎเกณฑ์
8. สอนจากสิ่งปลีกย่อยไปหาส่วนรวม
9. สอนโดยให้ครูบอกเด็กน้อยที่สุด แต่ให้เด็กบอกครูมากที่สุด
10. สอนตามธรรมชาติของเด็ก

นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะหลักการสอนทั่วไปในปัจจุบัน คือ

1. ครูต้องเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี
2. สอนโดยให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนด้วย คือให้แสดงความคิดเห็น
รวมวางแผน รวมแก้ปัญหาและวัดผล
3. ให้เด็กเรียนด้วยการกระทำ เพื่อให้รู้เห็นด้วยตนเอง
4. การสอนควรเริ่มต้นด้วยปัญหาที่เด็กสนใจ เด็กจะได้รู้จักการแก้ปัญหา
และเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้งในบทเรียน
5. ในการสอน ครูจะต้องคำนึงถึงธรรมชาติของเด็กในวัยต่าง ๆ ความ
แตกต่างระหว่างบุคคล ความสามารถ ประสบการณ์เดิม เนื้อหาของบทเรียน เพื่อ
ใช้วิธีสอนให้เหมาะสม
6. สอนโดยใช้อุปกรณ์การสอน ให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า ฝึก
ให้สังเกต พิจารณาหาเหตุผล และเชื่อมั่นในตนเอง
7. สอนให้เด็กงอกงามทั้งความรู้ ทักษะ ทศนคติ อุปนิสัย และความ
ประพฤติกิจงาม
8. สอนให้เด็กเรียนรู้ โดยผ่านทางประสบการณ์
9. สอนให้เด็กเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
10. สอนให้รู้จักวัดผลด้วยตนเอง

สุรินทร์ สรศิริ (2515: 5) กล่าวว่า ครูต้องมีความรู้ดีและมีวิธีสอน
ที่ดีด้วย โดยเฉพาะเรื่องการสอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเตรียมการสอน ครูที่ดีจะต้องเตรียมการสอนทุกวันว่าวิชานั้น
วิชานี้จะสอนอะไรบ้างในวันหนึ่ง ๆ และจะต้องทำโครงการสอนวิชาที่สอนไว้ให้

เรียบร้อยในระยะสั้นและระยะยาว กล่าวคือ ระยะสัปดาห์หนึ่ง เดือนหนึ่ง ภาคหนึ่งและปีหนึ่ง ถ้าทำได้อย่างนี้จะทำให้การสอนของครูเป็นไปตามลำดับเรื่องหรือวิชาที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรและประมวลการสอน

2. การสอนต้องสอนตามหลักสูตรและประมวลการสอน ครูก็ต้องสอนตรงตามหลักสูตรมิใช่สอนนอกเรื่องนอกราวพื่อให้เวลาหมดไปวันหนึ่ง ๆ ทำดังนี้เป็นครูดีไม่ไค

3. ความรู้ในเรื่องที่สอน ครูก็ต้องมีความรู้ในเรื่องที่สอน มิใช่สอนผิด ๆ ถูก ๆ ถ้าทำดังนี้เด็กจับผิดไคครูจะขาดความเคารพนับถือ นักเรียนจะไม่เคารพนับถืออย่างแนนอน ครูก็ต้องมีความรู้ดีและมีวิธีสอนคือักด้วย มิใช่ดีแต่อย่างไคอย่างหนึ่งเท่านั้น ต้องดีทั้งสองอย่าง

เนื่องจากสมรรถภาพด้านการสอนเป็นสมรรถภาพที่มีความสำคัญยิ่งสำหรับผู้ที่จะเป็นครูในเรื่องการสอนนี้ สุจริท เพียรชอบ (2522: 53-55) ไคจัดองค์ประกอบของการเรียนการสอนไว้ 6 หัวขอ ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการสอน ประกอบด้วย การทำบันทึกการสอน การนำหลักสูตรไปใช้ การใช้แผนการสอน คู่มือครู
2. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอน ประกอบด้วย พฤติกรรมการเรียนรู้ หลักการเกี่ยวกับการพัฒนาและใช้วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม เทคนิคการประเมินผลผู้เรียน การเขียนขอสอบจากวัตถุประสงค์
3. การเลือกวิธีการและเทคนิคการสอน ประกอบด้วย วิธีสอน การนำเข้าสู่บทเรียน การตั้งคำถาม การเร้าความสนใจ เทคนิคการสอน
4. การผลิตและใช้สื่อการสอน ประกอบด้วย การเลือกใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวิชา การเก็บรักษาสื่อการสอน การผลิตสื่อการสอนแบบงาย ๆ
5. การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ประกอบด้วย การเลือกรูปแบบและวิธีการประเมินผล การสร้างและเลือกใช้เครื่องมือทดสอบชนิดต่าง ๆ การออกข้อสอบปรนัย และอัตนัย

6. การส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก ประกอบด้วยการสอนซ่อมเสริม การให้การปฐมนิเทศ การจัดมุมหนังสือ การใช้กิจกรรมเสริม

จากทัศนะของนักการศึกษาที่นำเสนอมาทั้งหมด สรุปได้ว่า บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของครูตอบุคคลต่าง ๆ มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียน ก็ก่งหนักหน้าที่หลักของครูไม่ได้ นั่นคือการสอน และหลักการสอนที่สำคัญซึ่งจะขาดไม่ได้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนเตรียมการสอน ขั้นตอนสอน และขั้นตอนประเมินผลการเรียนการสอน

ปัญหาของครูและปัญหาของครูบรจุใหม่

โดยปกติเมื่อบุคคลเข้าไปอยู่ในสิ่งแวดล้อมใหม่ ในระยะแรกต้องแสวงหาการรวมหมู่ รวมพวก ซึ่งเป็นการตอบสนองความต้องการประการหนึ่งของมนุษย์ แต่ความต้องการต่าง ๆ มิใช่จะบรรลุผลสำเร็จเสมอไป ย่อมมีสิ่งที่ไม่สมปรารถนา ตามมาเสมอ (สวัสตี สุวรรณอักษร 2516: 55) สิ่งนี้เองเรียกว่า ปัญหา ครูก็เช่นเดียวกัน ย่อมต้องการการแนะนำ และการช่วยเหลือจากใครสักคนหนึ่งที่สามารถให้การช่วยเหลือ ช่วยการตัดสินใจ แก่เขาได้ (Norman 1978: 87) และโดยปกติครูส่วนใหญ่ จะก้าวเข้าสู่อาชีพครู ความคิดสร้างสรรค์ มีความตั้งใจจริงโดยเฉพาะความตั้งใจที่จะพัฒนาโรงเรียนที่เขาบรรจุเข้าไป แต่ถาครูใหม่คนใดมีผลงานขึ้นมาเร็ว มีความจริงใจที่มุ่งมั่นต่อการทำงานมาก ๆ ก็มักจะถูกครูเกามอง และถูกกล่าวขวัญถึงอย่างเนืองนิตย์ ในส่วนนี้จะมีบางคนแสดงออกมาในสิ่งที่ไม่เหมาะสม จุดนี้เป็นจุดเริ่มต้นในการดับไฟของครูใหม่ (ส. ลุกหุง 2527: 35-38)

ละเมียด ลิมอักษร (2516: 57-65) พบว่า ครูโดยเฉพาะครูบรจุใหม่ มักจะประสบกับปัญหาหลายประการในโรงเรียน เช่น

1. ปัญหาเกี่ยวกับวินัย และการควบคุมชั้นเรียน
2. ปัญหาการปกครองและการเอาใจนักเรียน
3. ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนครูด้วยกัน
4. ปัญหาการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า

เส้นที่ วงษ์กำแหง (2517: 35) ได้แสดงความรู้สึกของตนเองเมื่อไป
บรรจุเป็นครูใหม่ไว้ในบทความ ว่ามีปัญหาคือแก้ไขไม่ค่อยอยู่หลายประการ เช่น

1. ไม่สามารถนำทฤษฎีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้ในห้องเรียนได้เลย
2. นักเรียนไม่มีอารมณ์ร่วมในบทเรียนที่สอนเลย
3. ไม่สามารถปกครองนักเรียนได้
4. การพยายามทำตัวให้เข้ากับเพื่อนครูด้วยกัน

ยังมีความคิดเห็นหลายประการเกี่ยวกับปัญหาการทำงานของครูบรรจุใหม่
ใหม่ประสิทธิภาพ บางส่วนเป็นผลมาจากระบบราชการ (สังวรณ 2518: 24-30)
ซึ่งทำให้ผู้คนเฉื่อยชาลง ยังพบอีกว่าครูใหม่และครูเก่าไม่สามารถเข้ากันได้เนื่องจาก
มีแนวความคิดไม่ตรงกัน (พิทยา บุขรรค์วัน 2526: 19) ในขณะที่ฝ่ายหนึ่งต้องการ
อยู่เฉย ๆ แต่อีกฝ่ายหนึ่งพยายามที่จะเปลี่ยนแปลง มุศลินทร์ บัณฑิต (2514:
28-32) ยังให้ความคิดเห็นด้วยการศึกษาที่สังคมและรัฐบาลให้ความสำคัญของการ
ศึกษาค้นคว้าความจริง คือแทนที่จะให้ความสำคัญในการวางรากฐานการศึกษาให้ระดับ
อนุบาลให้มากที่สุด กลับคิดว่า การเป็นครูในระดับอุดมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาในประชาชน
จำนวนน้อย มีความสำคัญมากกว่า เป็นต้น

อีกปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน สร้างความไม่สบายใจและขัดขวางการ
ปฏิบัติงานในชั้นเรียน ก็คือปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของนักเรียน ซึ่งวลัย อารุณี
(2528: 35-36) ได้เสนอแนะการป้องกันปัญหานี้โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

ด้านเกี่ยวกับตัวครู

1. ครูต้องมีความมั่นใจในความรู้ และบุคลิกภาพของตนเอง รวมทั้งมี
ความสบายใจที่จะทำงานร่วมกับนักเรียนของตน
2. ครูต้องยอมรับในความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะทำให้นักเรียนมี
กำลังใจ มีความเชื่อมั่นว่า เขามีความสามารถ และเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดี
ขึ้นได้
3. ครูต้องรู้จักที่จะเพิ่มพูนความรู้ในเนื้อหาวิชา ซึ่งจะช่วยให้การสอนน่า
สนใจ ไม่น่าเบื่อ และนักเรียนก็จะชอบการเรียนมากขึ้น

4. การวางระเบียบวินัยของครูแต่ละคน ต้องให้สอดคล้องและไปในแนวเดียวกัน จะทำให้ให้นักเรียนรู้สึกมั่นใจว่าควรประพฤติปฏิบัติตนอย่างไร เป็นปกติ ไม่เกิดความสับสน เปลี่ยนไป เปลี่ยนมา เมื่อพบกับครูแต่ละคน

ด้านเกี่ยวกับการสอน

1. ครูต้องวางแผนการสอนอย่างดี เลือกกิจกรรมการสอนที่น่าสนใจ สัมพันธ์กันระหว่างเนื้อหา และความพร้อมของนักเรียน
2. ต้องเลือกสื่อการสอนให้เหมาะสม เพราะสื่อการสอนต่างๆพร้อมที่จะช่วยครูตั้งแต่ก่อนเริ่มสอนแล้ว
3. ต้องให้กำลังใจแก่นักเรียน เมื่อมอบหมายงานให้ไปทำแล้ว ครูควรสนใจติดตามผลอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้งานเกี่ยวกับการอ่านแก่นักเรียน

เมื่อพิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้นกับครู และครูบรรจุใหม่ ตามความคิดเห็นของนักการศึกษาที่นำเสนอมา นั้นจะพบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นในชั้นเรียน ทั้งในส่วนที่เกิดจากคุณลักษณะของครูเอง การจัดการเรียนการสอน สิ่งสนับสนุนการเรียนการสอนนักเรียน รวมไปถึงปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในโรงเรียน และสวัสดิภาพ สวัสดิการอันควรพึงได้รับอีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการค้นหาปัญหาของครูบรรจุใหม่โดยตรง เพื่อเตรียมการช่วยเหลือครูบรรจุใหม่ ให้เป็นผู้มีความสำเร็จในวิชาชีพครู โดยเฉพาะ ยังไม่คึกมีการศึกษาวิจัยกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในประเทศไทย พบว่างานวิจัยชิ้นสุดท้ายที่ทำเรื่องปัญหาของครูบรรจุใหม่ ทำในปี 2508 ของ วิทยา นาทอง ซึ่งเป็นเวลากว่า 20 ปีมาแล้ว และงานวิจัยอื่น ๆ พอที่จะนำมาเสนอเพื่อประกอบการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้ามาบางเรื่อง ซึ่งมีดังนี้

วิทยา นาทอง (2508: ก) ได้วิจัยสำรวจปัญหาของครูบรรจุใหม่ที่บรรจุในปี พ.ศ. 2508 จำนวน 128 คน โดยสอบถามปัญหา 8 หมวด คือ ความ

สามารถในการใช้วิชาความรู้พื้นฐานอันจำเป็นต่อการสอน, การสอนและงานพิเศษ
ฐานะทางเศรษฐกิจของครูใหม่, การปรับตัว, สภาพความเป็นอยู่และสวัสดิการ,
ทัศนคติและความคิดเห็นบางประการ, สุขภาพและการใช้เวลาว่าง, และปัญหา
และความต้องการอื่น ๆ พบว่าครูใหม่มีปัญหาตามที่สำรวจจริง และเสนอให้จัด
โปรแกรม Induction Program ขึ้นในโรงเรียน โดยเฉพาะพบว่าครูบรรจุ
ใหม่มีปัญหาการใช้วิชาความรู้พื้นฐานอันจำเป็นต่อการสอน การสอนและงานพิเศษ
และที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการและความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ

นางนุช สราภรณ์ (2513: 114-115) ได้ทำวิจัยเชิงสำรวจเกี่ยวกับการ
ทำงานของครูมัธยม และได้พบปัญหาในการปฏิบัติงานของครูว่า

โรงเรียนขนาดเล็ก ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ปัญหาที่
สำคัญรอง ๆ ลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับอัตราการสอนของครู ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์
การสอน ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร และปัญหาเกี่ยวกับระบบการปฏิบัติงาน

โรงเรียนขนาดกลาง ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ปัญหา
ที่สำคัญอันดับรอง ๆ ลงมา คือปัญหาส่วนตัวของครู ปัญหาเกี่ยวกับระบบการปฏิบัติงาน
ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร และปัญหาเกี่ยวกับอัตราการสอนของครู และปัญหาค่าตอบแทน
การสอน

โรงเรียนขนาดใหญ่ ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน ปัญหา
ที่สำคัญอันดับรอง ๆ ลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอน
ปัญหาเกี่ยวกับระบบการปฏิบัติงาน และปัญหาเกี่ยวกับอัตราการทำงานของครู โดย
มีรายละเอียดของปัญหาพอสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับนักเรียน
  - ระดับสติปัญญาไม่เท่ากัน
  - พื้นความรู้ไม่เท่ากัน
  - ไม่ตั้งใจเรียน
  - สนใจเรียนเป็นบางวิชา
  - ขาดเรียนเสมอ
  - จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมากเกินไป

- ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ
- ขาดระเบียบวินัย และไม่เคารพครูอาจารย์
- ไม่ชอบการคนควาเพิ่มเติม
- ไม่ชอบแสดงความคิดเห็น
- มีปัญหาทางครอบครัว สุขภาพ และเศรษฐกิจ

2. ปัญหาเกี่ยวกับอัตราการสอนของครู

- จำนวนชั่วโมงสอนแต่ละสัปดาห์มากเกินไป
- ห้องสอนหลายระดับชั้น
- ห้องสอนแทนครูที่ขาด

3. ปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์ประกอบการสอน

- ขาดห้องวิชาเฉพาะ เช่น ห้องฝึกงาน ห้องศิลปปฏิบัติ ห้องวิทยาศาสตร์
- ขาดห้องสมุด
- ถ้าทางโรงเรียนมีห้องสมุด หนังสือในห้องสมุดก็น้อยและเก่าเกินไป
- ขาดเจ้าหน้าที่พิมพ์ดีด ทำให้ไม่สะดวกในการพิมพ์เอกสารประกอบการสอนเพื่อแจกนักเรียน
- ไม่มีไฟฟ้าตามห้องเรียน
- ม้านั่ง โต๊ะเรียนไม่พอกับจำนวนนักเรียน
- ครูต้องซื้อ จั๊กหา หรือทำอุปกรณ์ประกอบการสอนเอง
- ไม่มีตู้เก็บอุปกรณ์ประกอบการสอน

4. ปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหาร

- ขาดความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บริหารและผู้ที่บังคับบัญชา
- ผู้บริหารขาดความยุติธรรม
- ไม่ติดตามผลงาน ไม่กระวีหรือรันท่องงานเท่าที่ควร
- สั่งงานไม่รัดกุม ไม่ชัดเจน
- ผู้บริหารไม่สนับสนุนหรือส่งเสริมผู้ที่บังคับบัญชา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการศึกษาต่อ

- ผู้บริหารเผด็จการ เอาแต่ใจตนเอง
- ผู้บริหารไม่รู้จักวางแผนงานล่วงหน้า
- จัดตารางสอนไม่เหมาะสม ไม่สมเหตุผล เช่นวิชาที่
ต้องใช้การศึกษาค้นคว้าอยู่ก่อน
- ไม่มีนโยบายของโรงเรียนที่แน่นอน
- การแบ่งงานไม่เหมาะสม ครูมีงานมากน้อยไม่เท่ากัน
และบางคนทำงานหลายด้าน เช่นสอนและทำหน้าที่แนะแนว
หรือบรรณารักษ์ด้วย
- ขาดการประสานงานระหว่างสายวิชาต่าง ๆ หรือกลุ่มชั้น
เรียนต่าง ๆ

6. ปัญหาเกี่ยวกับการคมนาคม

- โรงเรียนอยู่ไกล การคมนาคมไม่สะดวก ระยะทางจาก
ถนนถึงโรงเรียนไกล รถเข้าออกไม่ได้
- ทางเดินจากถนนถึงโรงเรียนไม่ดี หน้าฝนลำบากมาก

7. ปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร

- ขาดครูและเจ้าหน้าที่เฉพาะ เช่น ขาดครูพลศึกษา ครูพยาบาล
เสมียนพิมพ์ดีด
- การจัดบุคลากรไม่เหมาะสมทำให้เกิดปัญหา เช่นครูหลายคน
สอนวิชาเดียวกัน เกิดปัญหาค้นรายละเอียดของเนื้อหาวิชา
แตกต่างกัน และลำบากต่อการออกข้อสอบ ตรวจข้อสอบ

8. ปัญหาเกี่ยวกับหลักสูตรและแบบเรียน

- หลักสูตรบางวิชาเนื้อหาหนักและยากเกินไป ไม่เหมาะแก่ชั้น
เรียนและวัยของเด็ก
- บางวิชาใช้เวลาเรียนต่อสัปดาห์น้อยเกินไป
- แบบเรียนบางเล่มไม่เหมาะสม อธิบายไม่ชัดเจน และขาด
รูปภาพประกอบ
- บางวิชา เนื้อหาวิชาล้าสมัยไม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน

9. ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน
- ครูแตกแยกกันเป็นหมู่เป็นพวก ขาดความสามัคคี
  - ครูขาดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย
  - ครูบางคนมาทำงานสาย หยุดงานบ่อย ทำให้เพิ่มงานคนอื่น
  - ครูบางคนไม่รักษาเวลาในการสอน เข้าห้องเรียนและออกจากห้องเรียนไม่ตรงเวลา
  - ขาดความร่วมมือจากเพื่อนครูในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน รวมทั้งกิจกรรมทางค่านิยมวิชาการ
10. ปัญหาส่วนตัว ได้แก่ปัญหาคานเสริมธุรกิจ สุขภาพ ครอบครัวยุติธรรม
- รายได้ไม่พอกับรายจ่าย
  - ต้องทำงานอื่นเพื่อหารายได้พิเศษ
  - ต้องเลี้ยงดูบุตรเล็ก ๆ ทำให้เหน็ดเหนื่อย อดนอน
  - ขาดที่อยู่อาศัย
  - มีโรคประจำตัว
11. ปัญหาเกี่ยวกับการอบรม (In - Service Training)
- ขาดการอบรมเพื่อความเจริญงอกงามทางค่านิยมอาชีพ (Professional Growth) และค่านิยมวิชาการ
  - บางวิชาทำการอบรมซ้ำ ๆ กันบ่อยครั้ง นำไปใช้
12. ปัญหาเกี่ยวกับสวัสดิการของโรงเรียน
- ไม่มีรถโรงเรียนสำหรับใช้ติดต่อราชการ
  - ไม่มีห้องพักครู
  - ขาดไฟฟ้า นำประปา พัดลม
  - ขอบประมาณซื้อหนังสือและอุปกรณ์การสอนได้ยาก
13. ปัญหาเกี่ยวกับสภาพโรงเรียน
- มีเสียงรบกวนจาก รถยนต์ รถไฟ เรือยนต์ เรือหางยาว เครื่องบิน
  - มีกลิ่นเหม็นจากท่อระบายน้ำ

- ห้องเรียนทึบ หลังคารั่ว แสงสว่างมากหรือน้อยเกินไป
ไม่ไค้สัดส่วน
- ไม่มีห้องประชุม ห้องอาหาร

ทิวัง ขรรณพันทา (2519: ง-จ) ได้ศึกษาปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ และอาจารย์พี่เลี้ยง พบว่านักศึกษาฝึกสอนมีปัญหาด้านบุคลิกภาพ, ซากทักษะในการใช้ภาษา, การจัดและปกครองชั้นเรียน, ซากทักษะในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

วิชัย จันทรเทพา (2524: ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับประสิทธิภาพปฏิบัติงานของครูสังคัมศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยใช้แบบสอบถามสอบถามครูผู้สอนวิชาสังคัมศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั่วประเทศ ทั้งจากโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 615 คน พบว่าปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานของครูสังคัมศึกษา ได้แก่ หลักสูตร นักเรียน การเรียนการสอน การเพิ่มพูนความรู้ และประสิทธิภาพ อัตรากำลังงาน ผู้บริหาร ระบบการปฏิบัติงาน เพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อมในโรงเรียน และสวัสดิภาพและความมั่นคงในอาชีพ ทั้งยังพบว่าปัญหาที่ครูสังคัมศึกษา ประสบอยู่ในระดับมาก ได้แก่

1. การสอนตามหลักสูตรใหม่ เนื้อหาบางเรื่องยากเกินไป ปริมาณเนื้อหา
หามิมาก ไม่สอดคล้องกับเวลาและหน่วยการเรียน
2. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคัมศึกษา
3. นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของวิชาสังคัมศึกษา
4. โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการสนับสนุนการเรียนการสอน
สังคัมศึกษา
5. ซากความรู้และทักษะในการใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่ ๆ และไม่มี
เสรีภาพทางวิชาการเท่าที่ควร

ในปีเดียวกัน ชวช วิระศิริวัฒน์ (2524: ง) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัญหา
การสอนของนักศึกษาฝึกสอนวิชาพลศึกษา ของวิทยาลัยครูภาคเหนือในประเทศไทย

พบว่า นักศึกษาไม่มีความสามารถในการตั้งวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม อุปกรณ์การสอนไม่เพียงพอ และมีความกังวลเกี่ยวกับระดับคะแนนที่ได้รับ

กัญญา เชาวกวีฉันทกุล (2526: ง-จ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนของครูประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เขตปทุมวัน ตามความคิดเห็นของตนเอง พบว่าครูมีปัญหาการสอน ในด้านวัตถุประสงค์การสอน และด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน ซึ่งครูมีความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถภาพด้านการสอนในเรื่องการผลิตและการใช้สื่อการสอน รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก

ในปีเดียวกัน สนัน รัตนวงศ์ (2526: 72-74) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะทอวิชาชีพครูของครูบรรจุใหม่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจากครูบรรจุใหม่ จำนวน 320 คน พบว่า ครูบรรจุใหม่มีทักษะที่ต้อวิชาชีพครูทั้งห้าด้าน ซึ่งเมื่อเรียงตามลำดับจะมีทักษะที่ดีที่สุดไปจนถึงน้อยที่สุด คือ การควบคุมจรรยาบรรณครู, การปฏิบัติการสอน การพัฒนาครูระหว่างประจำการ สถานภาพของครู และการเข้าสู่วิชาชีพครู และพบว่าครูบรรจุใหม่ที่มีวุฒิต่างกัน มีทักษะเกี่ยวกับการเข้าสู่วิชาชีพครู แตกต่างกัน

ปี ค.ศ. 1974 ครุยแซงก์ และคณะ (Cruichshank and other 1974: 154-159) ได้วิจัยเรื่อง "การรับรู้ปัญหาของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ซึ่งจัดบัญชีรายการปัญหาของครู พบว่าปัจจัยที่มีผลกระทบตอครูมากที่สุด 7 ด้าน คือ

1. ด้านประสิทธิภาพ หมายถึงความต้องการที่จะสร้างทักษะ และการทำงานให้สำเร็จ โดยพิจารณาเนื้อหาของการเรียนการสอนตามหลักสูตร
2. ด้านการสนับสนุน หมายถึง ความต้องการที่จะเข้าใจการจุนเจือของผู้บริหาร และคณะครูเพื่อว่าเขาจะได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลสำเร็จทางด้านวิชาชีพ
3. ด้านการกระตุ้นเตือน หมายถึง ความต้องการที่จะกระตุ้นความสนใจของนักเรียนในการเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถของนักเรียนแต่ละคน
4. ด้านการควบคุม หมายถึง ความพยายามที่จะให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างที่เราต้องการ

5. **ค่านการมีส่วนร่วม** หมายถึง **ต้องการสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน, คณะครูและผู้บริหาร** โดยให้ความสนใจต่อพวกเขาเพื่อให้ความเขามีความสนใจต่อครู

6. **ค่านการช่วยเหลือเกื้อกูล** หมายถึง **ความต้องการช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา**

7. **ค่านการมีอิทธิพล** หมายถึง **ต้องการที่จะเปลี่ยนการรับรู้และทัศนคติของนักเรียน และผู้ปกครองโดยตรงต่อพวกเขาเอง และอาศัยการเรียนการสอน**

และปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาของครูที่สำคัญ 7 ค่าน

1. **ความปลอดคภัย** หมายถึง **ความต้องการที่จะรู้สึกเป็นอิสระจากความกลัวและความกังวล**

2. **การแก้ไขปรับปรุง** หมายถึง **ความต้องการปรับปรุงชีวิตนักเรียนโดยการจัดสภาพการณ์ที่ถูกต้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน**

3. **การกระตุ้นเตือน** หมายถึง **ความต้องการที่จะกระตุ้นเอาความสนใจของนักเรียนให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาความสามารถของนักเรียนแต่ละคน**

4. **การควบคุม** หมายถึง **ความพยายามที่จะให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างที่เราต้องการ**

5. **ความพึงพอใจ** หมายถึง **ความต้องการที่จะมีความรู้สึกที่ดีต่อตัวเองในฐานะครู**

6. **การสนับสนุน** หมายถึง **ความต้องการที่จะเข้าใจ การจุนเจือของผู้บริหารและคณะครู เพื่อว่าเขาจะได้ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสำเร็จทางค่านวิชาชีพ**

7. **เวลา** หมายถึง **การหาเวลาที่จะจัดการให้สำเร็จ ทั้งงานทางค่านการสอนและงานส่วนตัว**

ในปี ค.ศ. 1979 ไมเยอร์ส และคณะ (Myers and others 1979: 34-35) ได้วิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาในการรับรู้ของครู กับลักษณะบุคลิกภาพส่วนตัวของครู" ซึ่งใช้คำถาม 105 ข้อ สามารถแบ่งได้เป็น

ปัจจัย 5 ด้าน คือ

1. ความสำเร็จของนักเรียน หมายถึง ความต้องการให้นักเรียน ประสบผลสำเร็จทั้งทางด้านการเรียนและด้านสังคม ซึ่งรวมไปถึงการกระทำทุกอย่างที่จะส่งเสริมให้นักเรียนประสบผลสำเร็จ เช่น การดูแล การช่วยเหลือ เกื้อกูล รวมทั้งการกระตุ้นเตือนด้วย

2. ความใกล้ชิดสัมพันธ์ หมายถึง การสร้างและรักษาความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียนและคณะครูไว้ เพื่อไว้ช่วยเหลือและสนับสนุนซึ่งกันและกัน

3. การควบคุม หมายถึง ความพยายามที่จะให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติตามอย่างที่เราต้องการ

4. ความสัมพันธ์กับผูปกครอง หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับผูปกครองรวมทั้งการพัฒนาการปฏิสัมพันธ์บนความเข้าใจอันดีต่อกัน

5. เวลา หมายถึง การหาเวลาที่จัดการให้สำเร็จทั้งงานทางด้านการสอนและงานส่วนตัว

ปี พ.ศ. 1983 อัลซาลานี (Alsahlani 1984:496 A) ศึกษาค้นคว้าเพื่อหาสมรรถภาพที่เหมาะสมสำหรับการเตรียมโปรแกรมฝึกหัดครูของประเทศอียิปต์ โดยศึกษาจากการรับรู้ของนักการศึกษา 3 ฝ่ายคือ ครู ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียน ในสมรรถภาพด้านเนื้อหา ด้านวิธีการสอน การใช้สื่อและอุปกรณ์การสอน สัมพันธ์ภาพกับบุคลากรในโรงเรียน และด้านการประเมินผลการเรียน พบว่าทุกฝ่ายเห็นด้วยกับสมรรถภาพทุกด้าน

ในปีเดียวกัน แบงก์ (Banks 1984: 65 A) ได้หาคูณภาพของเครื่องมือประเมินผลครูบรรจุใหม่ และมีความสัมพันธ์กับแบบทดสอบครูแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม พบว่าเครื่องมือประเมินผลครูบรรจุใหม่ มีความตรงตามเนื้อหา และมีความเชื่อมั่นสูง ใจเป็นแนวทาง ปรับปรุงคุณภาพครูบรรจุใหม่และนักเรียนฝึกหัดครูได้ตรงตามความต้องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสหรัฐอเมริกา

ในปี ค.ศ. 1984 เวียนแมน (Veenman 1984: 143-173) ได้วิจัย โดยศึกษาจากเอกสารงานวิจัย ซึ่งทั้งหมดเป็นงานที่ศึกษาเฉพาะปัญหาของครูบรรจุ ใหม่ และเป็นงานวิจัยเชิงประจักษ์ ประกอบด้วยงานวิจัยทั้งหมด จำนวน 83 ชิ้น จากอังกฤษ 6 ชิ้น, จากเนเธอร์แลนด์ 5 ชิ้น, จากออสเตรเลีย 4 ชิ้น, จากแคนาดา 2 ชิ้น, จากออสเตรีย 2 ชิ้น, จากสวิส 1 ชิ้น และจากฟินแลนด์ 1 ชิ้น พบว่าปัญหาที่ครูบรรจุใหม่ในการสอนปีแรกมีปัญหามากน้อย ๆ ที่สำคัญมี 8 ประการ คือ

1. การควบคุมวินัยในชั้นเรียน
2. การสร้างแรงจูงใจให้นักเรียน
3. การจัดการกับความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. การประเมินผลงานนักเรียน
5. การมีสัมพันธภาพกับผู้ปกครอง
6. ความขาดแคลนวัสดุ, อุปกรณ์การสอน
7. การจัดการ, บริหารงานชั้นเรียน
8. การแก้ปัญหานักเรียนแต่ละคน

